



Anno 1791.

Lijst der Persoonen
die gedurende den dienst van D. A. van
der Goes in wettige ondertrouw
zijn aangetekent geworden

Den 23^{ste} October

Zijn in wettige ondertrouw opgenomen
Hendrik Nagel J. M. gebooren te St. Ulf.
in Keunvorstendom van Hannover
en woonende te Woubbrugge
met

Pieterij van Velzen J. D. gebooren in
de Raage onder Alkamaeden woonde
te alhier.

Hiinne drie huwelykvoorstellen alho
onverhinderd gehad hebben, zijn den
November getrouwt



Bij de voorplaat

Het trouwboekje van Hendrik van der Nagel en Pieterijte van Velzen, 23 oktober 1791.

33e jaargang nr. 4, oktober, november, december 2013

Erelid

- D. Brouwer de Koning, oud-burgemeester van Jacobswoude
- C. Karmelk, oud-penningmeester van de vereniging (2012†)

Voorzitter

- Ben Beukenholdt, Thuisweide 30, 2481 BK Woubrugge, telefoon 0172-519247, e-mail: benbeukenholdt@hotmail.com

Secretaris

- Arjen Schreuder, Sterrenkroos 23, 2481 CM Woubrugge, telefoon 071-5018645, e-mail: arjenschreuder@casema.nl

Penningmeester

- Frits Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade, telefoon 071-5018645, e-mail: tjerkhiddes@kpnplanet.nl

Bestuursleden

- Ewout van der Dussen
- Nico van Hemessen
- Thea Kok-Lansbergen
- Peter de Lange
- Ellen Wijsman

Redactie

- Ewout van der Dussen
- Thea Kok-Lansbergen (eindredactie), Emmalaan 74, 2481 BB Woubrugge, telefoon 0172-518585, e-mail: thea.lansbergen@ziggo.nl
- Arjen Schreuder

Basisvormgeving en opmaak

Blikveld, Halfweg

Aan dit nummer werkten mee

Henk Houtman
Henk van der Nagel

Foto's en illustraties

Archief familie Franssen
Archief familie Van der Nagel
Ger Kok
Riet Schijff
Hugo Tander
Beeldbank gemeente Den Haag

Fotobewerking

Hugo Tander

www.hemessen.nl

.....

Op tijd opzeggen!

Wilt u – om wat voor reden dan ook – uw lidmaatschap van de Historische Vereniging niet verlengen, vergeet dan niet dit tijdig (vóór 1 december) schriftelijk te melden aan onze penningmeester: Frits Rohling, Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade, e-mail: tjerkhiddes@kpnplanet.nl.

Contributie

Wilt u de Jacobs ladder voortaan ook graag elk kwartaal thuis ontvangen? Bel, schrijf of mail dan naar onze secretaris, Arjen Schreuder.

De contributie bedraagt € 13,- per jaar; en € 17,- voor hen die dit blad per post ontvangen. Te voldoen op onze rekening bij de Regiobank, nummer 85.00.17.416 t.n.v. Penningmeester Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen', Theo Bosmanlaan 17, 2355 DA Hoogmade

De Jacobs ladder is een uitgave van de Stichting tot Behoud van het Cultureel Erfgoed van Jacobswoude.

ISSN 0168-1079

© Historische Vereniging 'Otto Cornelis van Hemessen'. Niets uit deze uitgave mag vernenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Van de voorzitter

Het is weer een prachtige na zomerdag als ik dit stukje schrijf. Een lekker zonnetje en een van onze buurmannen is zijn heg aan het snoeien. De brug is gesloten en het verkeer wordt keurig over de pontons geleid. Als u dit leest is de toestand weer normaal en kan iedereen ook met de auto weer naar de overkant.

De Jacobs ladder is bijna klaar om naar de opmaakster en drukker te gaan.

Het is weer een mooi nummer geworden met, zoals altijd, boeiende verhalen van onze enthousiaste onderzoekers en schrijvers. Lees het stuk van Henk van der Nagel maar eens; zeker als u in genealogie geïnteresseerd bent vindt u hierin informatie waar u wat aan hebt! Henk Houtman vertelt meer over '200 Jaar Koninkrijk', en wat onze dorpsgenoten aan de eraan voorafgaande strijd hebben bijgedragen. In dit nummer verder het relaas van Dik Franssen, die in de oorlog in hoeve De Boe zat ondergedoken, en nog meer lezenswaardigs.

Zoal u allen weet hebben we in het vorige nummer een enquête bijgevoegd met het verzoek deze in te vullen en terug te sturen.

Ruim vierhonderd enquêtes zijn uitgezet. Uiteraard waren we erg benieuwd hoeveel er terug zouden komen. Het waren er twaalf! Volgens experts is dat niet veel. Wil je wat met een response kunnen doen, dan spreken de kenners over een percentage van minimaal 27. Kortom, het is geen succes.>>

De leden die toch zo vriendelijk waren om de vragen te beantwoorden danken we hartelijk voor de moeite die ze hebben genomen.

In het algemeen waren deze mensen tevreden en hadden of hebben ze geen echte wensen. Wel werd aandacht gevraagd voor rolstoelgebruikers. Zeker van belang bij de excursies. Wij zullen daar, waar mogelijk, aandacht aan geven.

Maar waar het allemaal om ging is er jammer genoeg niet uitgekomen.

Toch gaan we door en als u ideeën of wensen heeft, laat het ons weten.

Verder wil ik u niet onthouden dat een van onze trouwste bezorgsters van de Jacobs ladder heeft besloten dat ze er mee wil stoppen: mevrouw T. Zandstra.

Ik weet niet hoe lang ze het heeft gedaan, maar in elk geval heel lang en altijd met veel animo en plezier. Maar de laatste winter, glad en koud en de laatste zomer, erg warm, hebben haar tot deze beslissing gebracht.

Ook vanaf deze plaats heel hartelijk dank voor de vele jaren trouwe arbeid!!

Veel leesplezier, en een mooie groet!

Ben Beukenholdt

Wij verwelkomen

Ton Kroes uit Woubrugge als nieuw lid.

Inhoudsopgave

- Genealogisch onderzoek 2
- Nationaal Gedenkteken 1813 3
- Monument Herenweg 100 jaar 6
- Onderduiker in Hoeve de Boe 8
- Woubrugge is een uniek dorp 11



Is 2013 voor de gemeente nou reden voor een feestje of niet?

We vroegen het Jaap Haasbroek, ex-wethouder van de gemeente Woubrugge/Hoogmade

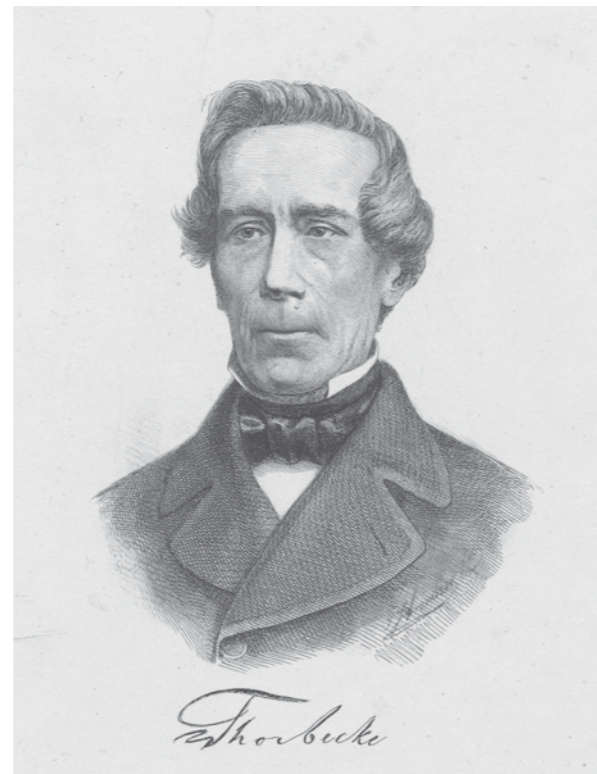
Dit was zijn antwoord:

"Zover ik weet zijn in de Franse tijd (vermoedelijk 1806 bij de vorming van het Koninkrijk onder Lodewijk Napoleon) de provincies en heerlijkheden opgeheven en vervangen door een op Franse leest geschoeide indeling in departementen kantons en communes. Ook het schoutambt verviel en deze heren werden 'maire'.

In 1813 zijn de provincies en heerlijkheden weer hersteld, en daarmee het verschil tussen de steden en het platteland.

Met de grondwet van 1848 (Thorbecke) en de daaruit voortvloeiende Gemeentewet zijn steden en dorpen gelijkgeschakeld.

Kortom: er is in 2013 geen bijzondere aanleiding voor gemeentes om een feestje te vieren."



Genealogisch onderzoek: hoe doe je dat? en hoe dat bij onze familie ging

door Henk van der Nagel

Er is een groeiende belangstelling voor genealogie, het maken van een stamboom en vooral het verzamelen van gegevens van de eigen voorvaders of van anderen. De programma's op TV sluiten bij die belangstelling aan en stimuleren ook om het zelf te doen. In Woubrugge en Hoogmade zijn er waarschijnlijk ook al diverse mensen die meer willen weten van hun stamboom. De redactie hoorde dat Ingrid en Henk van der Nagel al heel lang met hun familiegeschiedenis bezig zijn, en vroeg hun daar wat over te vertellen. Eerst volgt hun persoonlijk geschiedenis, daarna 'Hoe onderzoek ik mijn stamboom', met een aantal goede adviezen van Henk van der Nagel om ook zelf aan de slag te gaan.

Van wie ben jij er één?

Altijd al nieuwsgierig geweest naar wie je voorouders zijn? Wie weet, misschien ben je in de verte wel familie van onze minister-president of mediatycoon John de Mol! Met de huidige moderne middelen, zoals de zoekmachines op internet en digitale

archieven, is het bijna een fluitje van een cent om erachter te komen van wie je afstamt. De uiterst secure manier van registratie hebben we te danken aan Napoleon Bonaparte die op 1 maart 1811 (tijdens de Franse bezetting van Nederland) de Code Napoleon invoerde. De zelfbenoemde keizer riep het burgerlijk wetboek voor de Fransen in het leven om onder andere de burgerlijke staat en burgerlijke stand (met name het huwelijk) aan de kerkelijke macht te onttrekken. Iedereen die in 1811 nog geen achternaam had, werd gedwongen om er een te kiezen. Familienamen werden erfelijk, en patroniemen (namen die van de vaders naam zijn afgeleid, zoals Pieterszoon) verdwenen. De regels van destijds vormen nog steeds de basis van onze eigen burgerlijke stand. Verrassende uitslag
In het verleden bleef men dikwijls in zijn geboortedorp wonen. Men werd daar gedoopt, ging er naar school en naar de kerk, kreeg verkering, trouwde en bleef er vaak wonen.

Later werd dat anders als gevolg van een toename in de mobiliteit. Er kwamen betere wegen, er kwamen fietsen en later auto's. De jongemannen uit het dorp trokken eropuit naar andere dorpen en steden. Ook de werkgelegenheid speelde een rol: omdat er geld verdiend moest worden ging men ook elders werken en wonen. En van het één kwam het ander en trouwden de jongemannen met meisjes uit andere plaatsen.

Zo ging dat ook met onze families, de Van der Nagels en de familie van mijn vrouw Ingrid, de Van Beijerens. Als voorbeeld: mijn grootvader Hendrik van der Nagel was getrouwd met Aaltje van Beijeren en Ingrid's grootvader was Jan van Beijeren. Aaltje en Jan waren broer en zus. Toen ik verkering kreeg met Ingrid wisten wij niet dat we familie van elkaar waren - daar kwamen we later pas achter. Dat was tevens ook een aanleiding om verder te gaan zoeken wie nog meer familie van ons was en waar onze families vandaan kwamen. Het is al meer dan 25 jaar geleden dat Ingrid op zoek gegaan is naar gegevens over onze voorouders en verdere familie. Dat noemen we stamboom- of genealogisch onderzoek.

<eventueel in kader, dan eerste woorden aanpassen >

Hieronder, als voorbeeld, uit de genealogie van onze familie de Persoonskaart van Dirk van Beijeren. Hierin is te lezen dat Jan en Aaltje broer en zus waren.

Dirk van Beijeren is geboren op 29 januari 1845 in Alphen aan den Rijn, zoon van Arie van Beijeren en Sophia Riepe. Dirk is overleden op 20 juni 1916 in Woubrugge, 71 jaar oud. Beroepen: Landbouwer-veehouder, bouman.

Dirk trouwde, 32 jaar oud, op 26 april 1877 in Woubrugge met **Niesje van Veen**, 29 jaar oud. Niesje is geboren op 5 april 1848 in Mijdrecht, dochter van Jan van Veen en Aaltje Hogendijk. Niesje is overleden op 3 september 1911 in Woubrugge, 63 jaar oud.

Kinderen van Dirk en Niesje:

1 **Sophia (Fie) van Beijeren**, geboren op 10 oktober 1877 in Woubrugge. Fie is overleden op 13 maart

1951 in Leiden (ziekenhuis), 73 jaar oud. Zij is begraven op 17 maart 1951 in Woubrugge. Fie trouwde, 25 jaar oud, op 27 november 1902 in Woubrugge met **Willem Oprel**, 29 jaar oud. Willem is geboren op 5 mei 1873 in Mijnsheerenland, zoon van Cornelis Oprel en Elizabeth Wagenmaker. Beroep: Boerenarbeider. Willem is overleden op 25 januari 1936 in Woubrugge, 62 jaar oud. Hij is begraven in Woubrugge.

2 **Jan van Beijeren**, geboren op 9 december 1878 in Woubrugge. Jan is overleden op 17 maart 1926 in Leiden (AZL), 47 jaar oud (oorzaak: keelkanker). Hij is begraven op 22 maart 1926 in Woubrugge. Beroep: Kaasmaker.

Jan trouwde, 33 jaar oud, op 18 januari 1912 in Woubrugge met **Cornelia Wilhelmina (Cor) Strookman**, 25 jaar oud. Cor is geboren op 5 mei 1886 in Woubrugge, dochter van Willem Strookman en Marijtte Kempenaar. Cor is overleden op 6 juni 1955 in Woubrugge, 69 jaar oud. Zij is begraven op 10 juni 1955 in Woubrugge. Beroep: Winkelierster.

3 **Aaltje van Beijeren**, geboren op 6 maart 1880 in Woubrugge. Aaltje is overleden op 4 juni 1880 in Woubrugge, 2 maanden oud.

4 Levenloos **meisje van Beijeren**, geboren op 26 februari 1881 in Woubrugge. Levenloos meisje is overleden op 26 februari 1881 in Woubrugge, geen dag oud.

5 **Aaltje van Beijeren**, geboren op 22 maart 1883 in Woubrugge. Aaltje is overleden op 17 september 1950 in Woubrugge, 67 jaar oud. Aaltje trouwde, 23 jaar oud, op 20 september 1906 in Woubrugge met **Hendrik (Henk) van der Nagel**, 27 jaar oud. Henk is geboren op 13 november 1878 in Woubrugge, zoon van Jan van der Nagel en Maggeltje Alblas. Beroep: Arbeider, knorst, (vee)handelaar, landbouwersknecht. Henk is overleden op 6 augustus 1960 in Woubrugge, 81 jaar oud. Hij is begraven op 10 augustus 1960 in Woubrugge.

6 **Arie van Beijeren**, geboren op 11 november 1884 in Woubrugge. Arie is overleden op 16 januari 1886 in Woubrugge, 1 jaar oud.

7 **Cornelia Jacoba (Cor) van Beijeren**, geboren op 5 juni 1886 in Woubrugge. Cor is overleden op 9 februari 1918 in Bodegraven, 31 jaar oud. Cor trouwde, 30 jaar oud, op 26 april 1917 in Wou-



brugge met **Theodorus (Dorus) Hamoen**, 30 jaar oud. Dorus is geboren op 10 februari 1887 in Bodegraven 't Rietveld, zoon van Thijmen Hamoen en Geertje Dekker. Dorus is overleden op 1 oktober 1973 in Bodegraven, 86 jaar oud. Hij is begraven op 5 oktober 1973 in Bodegraven. Dorus trouwde later op 14 juli 1921 in Bodegraven met Ariena (Rina) van Beijeren (1888-1969), zie (8).

8 **Ariena (Rina) van Beijeren**, geboren op 5 maart 1888 in Woubrugge. Rina is overleden op 31 oktober 1969 in Bodegraven, 81 jaar oud. Zij is begraven op 4 november 1969 in Bodegraven. Rina trouwde, 33 jaar oud, op 14 juli 1921 in Bodegraven met **Theodorus (Dorus) Hamoen**, 34 jaar oud. Dorus is geboren op 10 februari 1887 in Bodegraven 't Rietveld, zoon van Thijmen Hamoen en Geertje Dekker. Dorus is overleden op 1 oktober 1973 in Bodegraven, 86 jaar oud. Hij is begraven op 5 oktober 1973 in Bodegraven. Dorus is weduwnaar van Cornelia Jacoba (Cor) van Beijeren (1886-1918), met wie hij trouwde op 26 april 1917 in Woubrugge, zie (7).

9 **Arie van Beijeren**, geboren op 11 augustus 1890 in Woubrugge. Arie is overleden op 24 mei 1959 in Oegstgeest, 68 jaar oud. Arie trouwde, 26 jaar oud, op 19 november 1916 in Woubrugge met **Cornelia de Jeu**, 26 jaar oud. Cornelia is geboren op 4 juni 1890 in Woubrugge, dochter van Cornelis de Jeu en Margje Los. Cornelia is overleden op 20 augustus 1968 in Vlaardingen, 78 jaar oud. Zij is begraven op 23 augustus 1968 in Vlaardingen.

Ons onderzoek

Ingrid is begonnen met zoeken in de gegevens in het archief van de gemeente Woubrugge en later in andere plaatsen. Ze moest er dan naartoe en in de boeken of op de microfiches kijken of ze een bekende tegenkwam. Deze gegevens zijn tegenwoordig veel gemakkelijker te vinden en te bekijken via internet of door een bezoek aan het streekarchief dat nu is gevestigd in het oude raadhuis van Alphen aan den Rijn.

Later zijn haar onderzoeken verder gegaan in andere streekarchieven en het rijksarchief. Het is aan te bevelen om lid te worden van het Centraal Bureau voor Genealogie. www.cbg.nl. Het kantoor zit in Den Haag en heeft daar een studiezaal en

heel veel gegevens. Ook willen zij wel helpen met hoe en waar je moet of kan zoeken.

Het resultaat van het genealogisch onderzoek is opgeslagen in het door ons gebruikte computerprogramma Aldfaer. Wij hebben nu ca. 10.000 namen en persoonsgegevens van een aantal families:

Familienaam	gegevens vanaf jaar
Beieren	ca. 760 tot 1577
van Beijeren	ca. 1598
van der Nagel - Nagel	ca. 1540
Driever	ca. 1650
van der Horst	ca. 1778
ten Donkelaar - Donckeler	ca. 1650



Gezin Dirk van Beijeren en Niesje van Veen, omstreeks 1950.



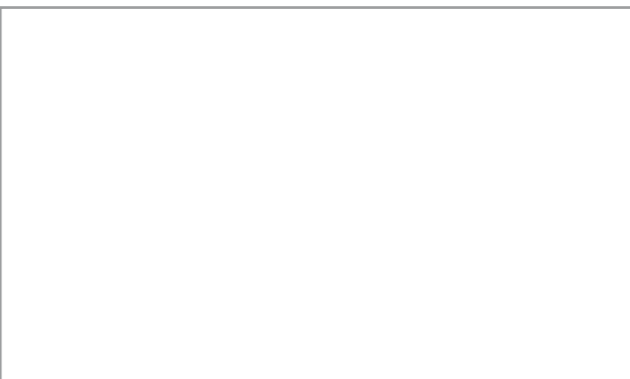
Op de foto de kinderen van Jan en Macheltje:
Achterste rij v.l.n.r.: Jo, Cor, Chris
Voorste rij v.l.n.r.: Gerrit, Hilletje, Henk



Hendrik van der Nagel en Aaltje van Beijeren; foto waarschijnlijk gemaakt ter gelegenheid van hun 40-jarig huwelijk in 1946.



Ingrid en Henk van der Nagel anno 1999.



De familie Van der Nagel komt van oorsprong uit Duitsland. Hendrik kwam naar Nederland als

gastarbeider, 'Hannekemaaiër', om te werken in de landbouw. (Zie het ook het artikel hierover op de website van de vereniging: www.hemessen.nl) Hij kreeg kennis aan Pietertje van Velzen en zij trouwden 23 oktober 1791 in Woubrugge. Henk van der Nagel is een afstammeling

Benodigheden om genealogie- (stamboom-) onderzoek te gaan doen

- Nieuwsgierigheid, tijd en geduld
- Een computer met internet
- (Digitale) archieven
- (Oudere) familieleden

Tips van Ingrid en Henk

Bepaal wat en wie je wilt onderzoeken. Stamboomonderzoek doen is hartstikke leuk, maar voor je het weet beland je in een wirwar van informatie en zie je door de bomen het bos niet meer. Voordat je begint met stamboomonderzoek is het daarom erg belangrijk om te bepalen naar welke familie je onderzoek gaat doen. Kies je de familie van je moederskant of van je vaderskant? Kies je voor een voorouderonderzoek en ga je van je ouders, grootouders, overgrootouders en verder? Of kies je voor de mannelijke lijn, de houder van de familienaam? Gaandeweg zul je merken dat sommige familielijnen dunner worden, omdat door de grote aanwezigheid van het vrouwelijk geslacht de familienaam niet wordt meegenomen.

Begin bij je gezin

De makkelijkste en snelste manier om te beginnen met je stamboomonderzoek is bij je eigen familie. Noteer eerst de namen, geboortedata, eventuele sterfdata en huwelijksdata van je eigen ouders, broers en zussen en hun kinderen. Je werkt dus eigenlijk van het nu naar het verleden.

Bezoek oude familieleden

Ga vervolgens op bezoek bij oude familieleden, het liefst iemand die aan het hoofd van de familie staat om de 'stam' zo stevig mogelijk te houden. Kijk bij je opa, oma of oudtante in de kast naar trouwboekjes, rouwkaarten, geboortekaartjes etc. Op een huwelijksakte vind je bijvoorbeeld de namen van



de ouders van het bruidspaar. Op deze manier kom je steeds verder in de tijd. Houd op papier aan de hand van een boomstructuur en pijltjes bij wie je al hebt gevonden en waar nog gegevens ontbreken. Misschien kan opa de gaten nog wel invullen.

Zoek in de (digitale) archieven van de burgerlijke stand

Als je geluk hebt, ben je misschien wel drie of vier generaties teruggegaan. Maar vanaf dat punt wordt het moeilijker. Kruipt een avondje achter de computer en zoek in de digitale archieven van de burgerlijke stand. Dit kan je doen door gewoon je familienaam in te tikken op Google en te kijken waarbij die naam voorkomt. Maar je kunt ook zoeken in genealogische programma's, bijvoorbeeld in Genlias, een landelijke database van officiële akten van de Burgerlijke Stand in Nederland en overzee. Via Genlias kun je gegevens terugvinden tot 1811, het begin van de burgerlijke stand, en met een beetje geluk zelfs nog informatie die dateert van voor die tijd.

Bekijk de Doop- Trouw en Begraafboeken (DTB)

Voor de invoering van de burgerlijke stand hielden de kerken in hun eigen boeken bij welke kerkleden werden geboren, stierven of in het huwelijk traden. Deze DTB-boeken van kleine gemeenten kun je in de archieven van de provincie vinden. De DTB-boeken van grotere steden liggen zeer waarschijnlijk in het eigen gemeentearchief. Houd er wel rekening mee dat het zoeken steeds lastiger wordt. Voor de invoering van de burgerlijke stand was het namelijk niet verplicht om een achternaam te hebben. In die tijd werd er meer gebruik gemaakt van zogenaamde patroniemen: een achternaam die van de vadersnaam afgeleid is. Uit die tijd stamt bijvoorbeeld ook Jansen (Jans zoon). Voorouders.net geeft meer uitleg over het aantonen van afstammingsrelaties ofwel: filiaties. De DTB-boeken zijn in het westen vanaf ongeveer 1600 bijgehouden. In het noorden en oosten dateren ze vaak niet verder terug dan 1740.

Download een (gratis) stamboomprogramma

Op internet zijn diverse links te vinden naar websites

waar je (gratis) stamboomprogramma's kunt downloaden. Ik gebruik bijvoorbeeld Aldfaer. <http://aldfaer.net/sitemap/index.php>. Online kun je al heel veel informatie vinden over het verwerken van je gegevens. Je kunt er natuurlijk ook voor kiezen om het programma al eerder in het onderzoek aan te schaffen en gedurende de zoektocht de stamboom telkens aan te vullen.

Doe iets met de resultaten

Je hebt veel uren in je stamboomonderzoek zitten. Het zou zonde zijn als je het voor jezelf houdt, al is de keuze daarover natuurlijk aan jou. Directe familieleden zullen je onderzoek graag willen inzien. Maar ook mensen die je helemaal niet kent, hebben interesse in jouw stamboom. Misschien heeft iemand in zijn stamboom wel ergens jouw familienaam staan. Deze persoon kan dan goed jouw stamboom gebruiken om die van hem uit te breiden. Google geeft verschillende hits naar websites waar je je stamboom online kunt zetten.

Wel doen

Kijk, voordat je met je onderzoek begint, eerst eens op internet of er iemand uit de familie niet al onderzoek heeft gedaan. Bijvoorbeeld op www.stamboomzoeker.nl. Vind je het leuk om een uitgebreide stamboom te maken? Kijk dan ook in de archieven van het bevolkingsregister en de memoires van successie (archief van successiebelasting). In deze archieven vind je ook informatie over verhuizingen, kerklidmaatschap en nalatenschappen. Bij het invoeren van de burgerlijke stand zijn aktes opgesteld waarin duidelijk vermeld staat wie een bepaalde familienaam kregen. Deze aktes, zeer waarschijnlijk te vinden in de archieven van de provincie, zijn goed te gebruiken voor de overgangperiode van de DTB-boeken en de burgerlijke stand.

Niet doen

In ruim vierhonderd jaar kan het zijn dat een familienaam in een vertakking plots anders wordt geschreven. Respecteer dit en pas de naam niet aan. Je achterfamilieleden zijn namelijk de dragers van deze 'vergissing'.

Bronnen:

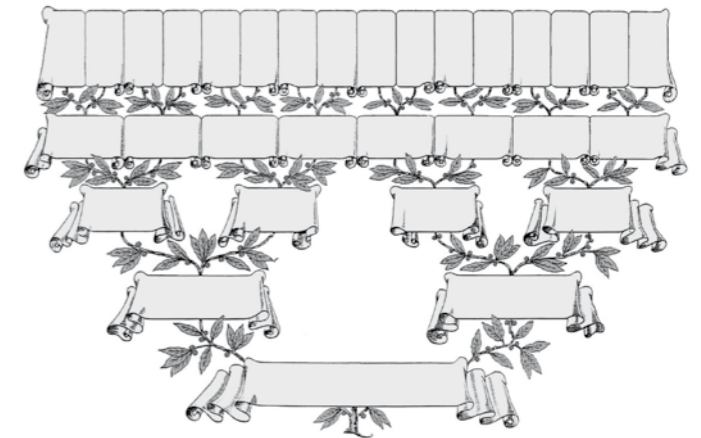
Ga naar Google (www.google.nl) en tik in: genealogie en je vind direct al veel sites. Als je genealogie met een naam intikt vind je vaak al sites waarin die naam voorkomt en daarin gegevens die je kunt gebruiken voor je stamboomonderzoek.

Hieronder enkele websites waar je informatie over genealogie en personen kunt vinden:

www.wiewaswie.nl
genealogie.startpagina.nl
www.cbg.nl
www.genealogieonline.nl
<http://nl.geneanet.org>
<http://genealogie.beginthier.nl>
www.stamboomonderzoek.com

Wil je meer weten? Je mag het ons vragen.

Henk en Ingrid van der Nagel (tel0172-51 83 18)



meer beeldend kunstenaar, die het monument in glorieuze stijl vorm zou kunnen geven. Het secretariaat werd gevestigd aan de Nieuwe Molstraat 2 in de residentie.

In naam was Zijne Koninklijke Hoogheid Frederik, Prins der Nederlanden, voorzitter van de

Drie dorpen dragen 150 gulden bij aan Nationaal Gedenkteken 1813

door Henk Houtman

Het is dit jaar 200 jaar geleden dat ons land onder het Franse juk vandaan kwam. Dat was een enorme opluchting. De Fransen hadden flink huis gehouden. Het land was geplunderd en duizenden Hollandse jongens waren in verplichte Franse krijgsdienst gesneuveld of aan ziekte en ontberingen bezweken. In de vorige Jacobs ladder is uitgebreid verhaald over de rol die Woubruggenaren in het verzet tegen de Franse overheersing speelden. De bevrijding werd in 1813 en vele jaren daarna uitbundig gevierd. In 1863 was het vijftig jaar geleden dat aan de Franse bezetting een eind was gekomen en heel het land pakte deze jubileumviering groots aan. Men vond het tijd worden dat er in de regeringsstad een indrukwekkend herdenkingsmonument zou verrijzen.

In Den Haag werd hiervoor de 'Hoofdcommissie Nationaal Gedenkteken voor November 1813' opgericht met uiteraard maar één doel: het inzamelen van geld en het zoeken van een gerenom-

commissie. In de praktijk was 'president van orde' de bankier P.J. Landry. Secretaris werd mr. C.C.E. d'Engelbronner.

De nazaten van de mannen die in 1813 hun nek hadden uitgestoken om, vooruit lopend op het vertrek van de Fransen, een vorm van nieuwe regering op te zetten, werden tot erelid van de Commissie benoemd: Adam Frans Baron van der Duijn van Maasdam, Gijsbert Karel Graaf van Hogendorp, Leopold Graaf van Limburg Stirum en jhr.mr. Johannes Melchior Kemper.

Plaatselijk comité

Al deze hoge heren gingen natuurlijk niet zelf met de pet rond om geld in te zamelen voor het monument. In steden en dorpen werden plaatselijke comités opgericht. Zo ook in Woubrugge en Hoogmade. In het regionaal archief in Alphen aan den Rijn zijn nog wat stukken te vinden van de 'Plaatselijke Commissie voor de Oprigting van een Nationaal Gedenkteken'.



De eerste vergadering van het Woubrugse comité was op 29 juli 1863, voorgezeten door de burgemeester van Woubrugge en Hoogmade, Pieter van Schravendijk. Hij merkte op dat hij 'wegens grote drukte' niet in aanmerking wilde komen voor het voorzitterschap. Verder wilde hij graag dat Rijnsaterwoude meedeed en een lid voor de commissie aanwijst. Van Schravendijk, voormalig burgemeester van Rijnsaterwoude, woonde er nog altijd, wat zijn focus op de buurgemeente verklaart. In een brief van prins Frederik lezen we dat de samenwerking tussen Woubrugge en Rijnsaterwoude op prijs werd gesteld en "de plaatselijke commissie is in hare huishouding geheel vrij".

Als vertegenwoordiger van Rijnsaterwoude werd Johannes van der Breggen benoemd, hoogheerraad van Rijnland. Vanuit Woubrugge werden gemeenteontvanger P. de Ridder, G. van Dam en W. van Egmond lid van de commissie. Als voorzitter werd mr. P.J.J. Linckers benoemd. In augustus 1863 besloot de commissie om een collecte te houden. In het archief zit een kwitantie van de opbrengst van de collecte in de drie dorpen: f. 150,43.

Prins Frederik, zoon van koning Willem I, was redelijk populair in ons land. Rond de herdenking van 50 jaar bevrijding van de Fransen in 1863 en de oprichting van het monument was hij "den eenig overgebleven mannelijken telg van Oranje, die persoonlijk getuige was van de groote en wondervolle gebeurtenissen, aan wier dankbare herinnering dit Gedenkteken is gewijd", zo lezen we in de krant. Frederik had in dienst van het Pruisische leger deelgenomen aan de grote Volkerenslag bij Leipzig (1813), waar de legers van Napoleon in de pan waren gehakt.

Zijn broer koning Willem II (1840-1849) had weliswaar in de Slag bij Waterloo (1815) meegevochten, maar was ten tijde van de voorbereidingen van het herdenkingsmonument in Den Haag al lang overleden en dus werd de persoon van prins Frederik hét middelpunt van de herdenkingsplechtigheden.

Op 17 november 1863 werd de eerste steen gelegd voor het monument, dat mede dank zij de f. 150 uit

Woubrugge in het Willemspark op Plein 1813 in Den Haag zou verrijzen. Het ontwerp van het monument was van W.C. van der Wayen Pieterszen. Bovenop staat de Nederlandse maagd. Verder zijn onder meer de beeltenissen van Van Hogendorp, Maasdam en Limburg Stirum te zien. Het was pas in 1869 klaar en werd onthuld door uiteraard prins Frederik.

Oud-strijders

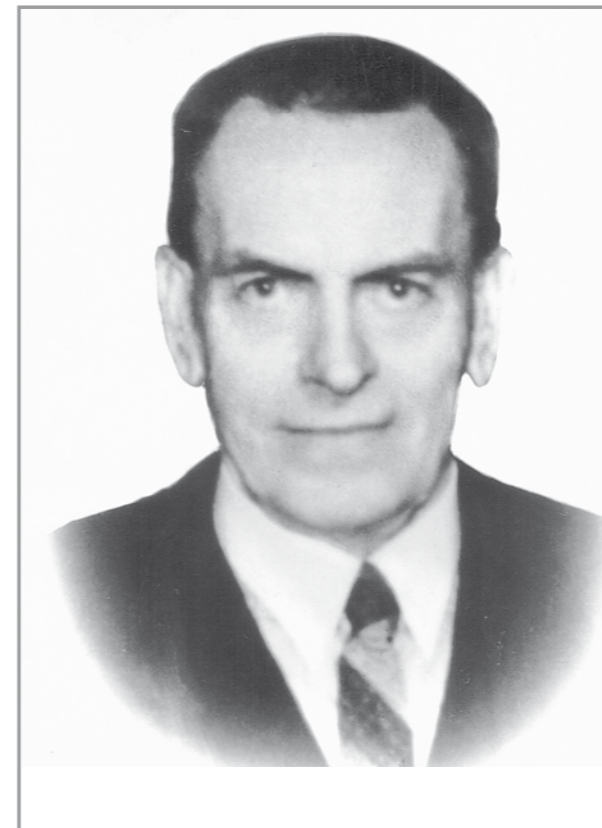
Bij de onthulling waren vanzelfsprekend tal van hoogwaardigheidsbekleders aanwezig. Maar de mannen die het vuile werk hadden opgeknapt, de militairen die hadden gevochten voor de vrijheid, werden niet vergeten. Alleen: er waren er niet zoveel meer in leven. Er meldden zich zo'n 150 oud-strijders om aan de festiviteiten deel te nemen. Of ze ook volgens de kledingvoorschriften waren gekleed, is de vraag: 'zwarte frac, witte das en oranje strik op linkerborst, winteroverkleeding naar verkiezing'.

Of er dorpsgenoten onder hen waren, is niet bekend. Er leefden in die tijd in ieder geval nog enkele oud-strijders in het dorp. Aanwijzingen hiervoor zijn in het Leidsch Dagblad van 18 oktober 1881 te lezen:

"Van de nog weinige in leven zijnde oud-strijders van 1815, met het zilveren kruis versierd, is de laatste oud-strijder uit de gemeente Woubrugge, W. van der Star, de 15 dezer in den ouderdom van 86 jaren overleden. In 1865, bij de 50-jarige herdenking van de slag bij Waterloo, werd hij door eenige ingezetenen feestelijk onthaald en met een klein model zilveren-kruis vereerd, waarmede hij zeer voldaan was".



De onderscheiding is een vijfarmig kruis met in het midden op de voorkant 1813 en op de achterzijde 1815. De laatste drager van deze onderscheiding stierf in 1894.



Johannes Opdam (1883-1952), kleinzoon van Willem van der Star en Neeltje van Kints, en opa van Riet Schijff, trouwde in 1909 met Maria Alida

Willem van der Star (geboren plm. 1795, overleden 15.10.1881) was evenals zijn zoon Jacob schipper. Het gezin kwam uit Hoogmade. Hij trouwde met Neeltje (Cornelia) van Kin(t)s en ze kregen twaalf kinderen. In de hele regio moeten nazaten van Van der Star wonen. Via de lijn van Willem en Neeltjes dochter Anna, die in 1850 met Johannes Hoogenboom (jager bij het Regiment Grenadiers en Jagers) trouwde, is Woubruggenaar Hein Hoogenboom achterachterachterkleinzoon van de Waterlooheld Willem van der Star.

Op een oproep in het Witte Weekblad aan nazaten om zich te melden bij de redactie reageerde mevrouw Riet Schijff-Opdam (75) uit Rijnsaterwoude. Zij zit in de afstammingslijn van Maria van der Star, een andere dochter van Willem en Neeltje. Deze Maria trouwde in 1867 met Theodorus Opdam ('Ouwe Dirk') uit Alkemade. Maria van der Star is de overgrootmoeder van Riet Schijff.

De intrigerende vraag is: is ergens in de familie het

zilveren kruis van de Slag bij Waterloo-veteraan bewaard gebleven?



Riet Schijff, ver familielid van oud-strijder Willem van der Star. De oud-strijders werden nog heel lang als helden gekoesterd. Ze kregen vaak wat extra's toegestopt, bijvoorbeeld een zak aardappelen zoals we ergens in een oude krant lezen.

Als andere oud-strijder kan genoemd worden Gerrit Bakker. In het Leidsch Dagblad van 31 oktober 1881 staat het volgende:

"Dragers van het Metalen Kruis zijn alhier niet meer aanwezig, ook geen dragers van het Zilveren Kruis van 1815, doch er is nog in leven een zekere G. Bakker, oud 87 jaren (in het Herv. Wees- en Armhuis), die na den uittocht der Fransche troepen uit Woerden in 1813 met eenige Haagsche burgers onder aanvoering van de Witte Tullingh, Woerden binnentrokken, de driekleur er ontplooiden en in November van datzelfde jaar, toen de Franschen dit feit vernamen en weder in Woerden terugkeerden, met nog ongeveer 30 man krijsgeslagen gemaakt en van daar naar Rijsel in Frankrijk gevoerd werden, van waar Bakker in 1814 deserteerde, den vaderlandschen bodem weder bereikte en sedert dien tijd in Woubrugge woonachtig is gebleven".



Gerrit Bakker was niet alleen. Hij maakte zijn moedige tocht naar Woerden samen met de Woubruggenaren Floris Mulder en Dirk Verkade. De drie werden krijgsgevangen gemaakt en opgesloten in Rijsel in Frankrijk. In een ander krantenbericht wordt gemeld dat ze in 'Klein Brittagien', wat Bretagne zou kunnen zijn, werden gevangen gehouden. In mei 1814 keerden ze als bedelaars berooid maar veilig terug in Woubrugge. Volgens de krant maakte de Woubrugse timmermansknecht Floris Mulder in 1815 ook nog de Slag bij Waterloo mee en vertrok later met een compagnie naar Indië, waar hij opklom tot officier en eigenaar werd van een grote specerijenplantage door met de weduwe van een zeeofficier te trouwen.

Gerrit Bakker stierf op 15 oktober 1884 in Woubrugge. De krant schrijft enkele dagen later een In Memoriam:

"Zijn de oud-strijders van Waterloo weinigen meer, de vrijwilligers van 1813 die te Woerden gestreden hebben tegen de Franschen, zijn zeker nog zeldzamer. Men mag aannemen dat de laatste, of een der laatste vrijwilligers, nl. Gerrit Bakker, oud 90 jaren, in Woubrugge den 15den dezer is overleden. De man is, na ook voorspoediger dagen beleefd te hebben, in het Hervormde Wees- en Armenhuis overleden."

— Van de nog weisigo in leven zijnde oud-strijders van 1815, met het zilveren kruis versierd, is de laatste oud-strijder uit de gemeente Woubrugge, W. Van der Star, op 15 dezer in den ouderdom van 86 jaren overleden. In 1865, bij de 50-jarige herdenking van den slag bij Waterloo, werd hij door eenige ingezetenen feestelijk onthaald en met een klein model zilveren-kruis vereerd, waarmede hij zeer voldaan was.

Krantenknijsel uit het Leidsch Dagblad van 18 oktober 1881.



Afbeelding Plein 1813 Den Haag

100 jaar geleden

Dit jaar is het 100 jaar geleden dat het gedenkteken aan de Herenweg werd geplaatst op de plek waar verondersteld wordt dat het vroegere dorp Jacobswoude heeft gestaan. De onthulling in augustus 1913 vond plaats in het kader van de onafhankelijkheidsfeesten i.v.m. honderd jaar nationale onafhankelijkheid (1813–1913). Daarbij werd gememoreerd dat "vijf à zes eeuwen terug hier een statig kasteel prijkte met zijn torens en muren, bewoond door de ridders van Woude. Aan de overzijde stond de grote parochiekerk met de Jacobstoren en het hof der kerk".

Oorspronkelijk stond het monument aan de oostzijde van de Herenweg. Drie jaar later werd tegenover het monument een hardstenen bank

geplaatst op de plaats waar voorheen het kerkgebouw van Esselyckerwoude heeft gestaan. Op de bank staat gebeiteld: "voorheen stond hier de Jacobswoodsche kerk, in 1580 verdween dit historisch werk".

Met de veranderingen aan de Herenweg in de jaren dertig van de vorige eeuw zijn beide monumenten aan de westzijde geplaatst. Bij deze gelegenheid werd het monument ook gerenoveerd. Het leeuwenbeeldje werd eraf gehaald – dat is nu in het museum te bewonderen.



Otto Cornelis van Hemessen bij het monument.



Rechts: Foto's Hugo Tande

'Woubrugge is een uniek dorp'

Dat schreef het Witte Weekblad over de historische wandeling die in samenwerking met het Zomerpalet (een initiatief van de ouderenorganisaties in Kaag en Braassem) op 5 augustus werd gehouden. Voorafgaand aan de wandeling liet Jaap Haasbroek aan de enthousiaste wandelaars in Woudsoord, op de plaats van het vroegere weeshuis, door middel van een aantal fraaie illustraties zien hoe Woubrugge zich vanaf de middeleeuwen ontwikkelde. Tijdens de wandeling wist hij iedereen te verbazen met feiten over o.a. de Bateweg, de tankval, de sarcofaag, de NH kerk, de gevangencellen bij Disgenoten (en nog veel meer over het pand), de Wetering enzovoort.

Voor herhaling vatbaar!



Wist u dat hier rond 1400 al een huis stond, en dat dit vroeger een onderstation was, van de elektriciteitsmaatschappij? In 1913 kreeg Woubrugge elektriciteit en die kwam hier het dorp binnen. In 1922 werd het de woning van politiemann Ter Horst (de opvolger van O.C. van Hemessen). Ernaast staat nu nog het trahuisje.

Foto Ger Kok



Onderduiker in Hoeve de Boe

door Thea Kok-Lansbergen

Ruim 68 jaar nadat hij in Hoeve de Boe ondergedoken had gezeten, kwam Dik Fransen (88) uit Den Haag met zijn vrouw, zoon en schoondochter afgelopen zomer weer eens op bezoek in Woubrugge. Iets voor de historische vereniging?, vroeg zijn schoondochter zich af. Uw redactie sprak met de krasse Hagenaar en zijn vrouw.



Dik en Hetty bij Hoeve de Boe, zomer '44.

Hoe kwam u als Haagse jongen in Woubrugge terecht?

"In 1944 werd ik door de Duitsers opgeroepen voor de 'Arbeidseinsatz'. Ik ben wel naar de keuring geweest, maar had niet zo'n zin naar Baden Baden te gaan. Dat betekende onderduiken dus. Helaas kende ik niemand bij de ondergrondse die me aan een onderduikadres kon helpen. Mijn twee zusjes, Geertje en Klazien, werkten bij een rijke Haagse familie, die haar huis in het spergebied van Sche-

veningen had moeten verlaten. Die mensen waren naar Woubrugge verhuisd, waar ze een boerderij hadden (de leegstaande Hoeve de Boe), en mijn zussen waren meegegaan. Toen ik moest onderduiken dachten mijn zussen dat Woubrugge misschien wel een geschikte plaats was."

Plek in Woubrugge

"Ze hebben toen gevraagd of er voor mij een plekje was bij een boerderij aan het Weteringpad, maar de dag ervoor was er door de Duitsers net afgekondigd dat degenen die onderduikers in huis namen doodgeschoten zouden worden. Die mensen hadden kleine kinderen en durfden het niet aan. Toen heeft Geertje het aan haar baas gevraagd.

Met de blauwe tram zijn we naar Leiden gegaan, en vandaar konden we meerijden met een melkwagen die naar Woubrugge moest. Zo kwam ik in Hoeve de Boe, waar ik mijn zus met het huishouden mocht helpen."

Wat herinnert u zich nog van die tijd?

"Ik was een manasje-van-alles en mocht blijven omdat ik mijn werk zo goed deed. Ik hielp Geertje in het huishouden – Klazien was weer teruggegaan naar Den Haag. Die kon niet wennen in Woubrugge waar niets te beleven was. Ik deed van alles: van wassen en het maken van suikerbietenstroop, tot het hakken van hout voor het fornuis, de vaat, noem maar op. En ik moest ook de tijd opnemen als mijn 'baas' weer een rondje langs de Wijde Aa had gelopen. In het dorp kwam ik niet, dat was veel te gevaarlijk. Wel hebben Hetty en ik samen op de Wetering geroeid, uiteraard richting Wijde Aa."

Schrik

Dik had al jaren verkering met Hetty (met wie hij inmiddels 64 jaar getrouwd is, red.), en zij kwam af en toe naar Woubrugge. Hetty: "Dat kon gelukkig op de fiets, uit Den Haag, via Hoogmade en langs de Wijde Aa. Meestal was het heel gezellig, maar ik ben er ook wel eens vreselijk geschrokken. Stond ik met Geertje in de keuken, zagen we in de verte een paar soldaten met geweer aan komen lopen. Dik is toen snel in het riet in de Wetering gespron-

gen. Bleken het boerenarbeiders met van die houten stekelprikkers te zijn die ze om hun schouders hadden gehangen."

Bevrijd!

Van de koude winter hebben de onderduikers in Hoeve de Boe niet veel last gehad. Ze sliepen boven de koeienstal, en daar was het altijd warm. Honger heeft Dik Fransen in Woubrugge gelukkig niet geleden. "Toen hij thuis kwam kon zijn boordje niet meer dicht", weet zijn vrouw nog. Van de bevrijding herinnert Dik Fransen zich de tocht met versierde boten en de wherry die hij samen met zijn zus versierde. "Een soort varende bloemencorso". Na circa een week verliet hij Woubrugge om terug te gaan naar Den Haag, om ook daar aan de bevrijdingsfeesten deel te nemen.

Schietoefeningen

Woubruggenaren van nu weten dat er in de oorlog in de boerderij van (destijds) Van Griethuizen aan het Weteringpad, niet ver van Hoeve De Boe, door de Binnenlandse Strijdkrachten schietoefeningen werden gehouden. Als de heer Fransen dit hoort kan hij zijn oren bijna niet geloven. Schietoefeningen, zo dichtbij? Nooit wat van gehoord! (Maar misschien was dit tussen augustus '44 en mei '45 al niet meer het geval, red.)



In augustus van dit jaar werd deze foto op bijna dezelfde plaats gemaakt. Het bankje staat er niet meer.

Aan de inrichting van de boerderij (waar de familie Fransen naar binnen kon kijken) was tot hun grote verbazing in al die tijd niets veranderd.

